ARREST VAN HET HOF (Derde kamer)

4 september 2025 *

„Prejudiciële verwijzing – Gemeenschapsmodel – Verordening (EG) nr. 6/2002 – Artikel 8, lid 3 – Model dat tot doel heeft binnen een modulair systeem de meervoudige samenvoeging of verbinding van onderling verwisselbare voortbrengselen mogelijk te maken – Draagwijdte van de door een dergelijk model verleende bescherming – Artikel 10 – Begrip ‚geïnformeerde gebruiker' – Artikel 89, lid 1 – Sancties ter zake van inbreuken – Bijzondere redenen waarom de nationale rechter de in die bepaling genoemde maatregelen niet hoeft te gelasten – Inbreuk op onderdelen van een bouwspel die kwantitatief weinig talrijk zijn in verhouding tot het totale aantal onderdelen van dit spel"

In zaak C-211/24,

betreffende een verzoek om een prejudiciële beslissing krachtens artikel 267 VWEU, ingediend door de Fővárosi Törvényszék (rechter in eerste aanleg Boedapest, Hongarije) bij beslissing van 5 maart 2024, ingekomen bij het Hof op 18 maart 2024, in de procedure

LEGO A/S

tegen

Pozitív Energiaforrás Kft.,

wijst

HET HOF (Derde kamer),

samengesteld als volgt: C. Lycourgos, kamerpresident, S. Rodin, N. Piçarra, O. Spineanu-Matei (rapporteur) en N. Fenger, rechters,

advocaat-generaal: M. Szpunar,

griffier: A. Calot Escobar,

gezien de stukken,

gelet op de opmerkingen van:

– LEGO A/S, vertegenwoordigd door Á. György, P. Lukácsi, K. Szamosi, ügyvédek, V. von Bomhard en L. von Gerlach, Rechtsanwälte,

* Procestaal: Hongaars.

– Pozitív Energiaforrás Kft., vertegenwoordigd door A. Lendvai, ügyvéd,

– de Hongaarse regering, vertegenwoordigd door M. Z. Fehér en R. Kissné Berta als gemachtigden,

– de Europese Commissie, vertegenwoordigd door P. Němečková en A. Tokár als gemachtigden,

gehoord de conclusie van de advocaat-generaal ter terechtzitting van 6 maart 2025,

het navolgende

Arrest

1 Het verzoek om een prejudiciële beslissing betreft de uitlegging van artikel 8, lid 3, artikel 10 en artikel 89, lid 1, van verordening (EG) nr. 6/2002 van de Raad van 12 december 2001 betreffende Gemeenschapsmodellen (PB 2002, L 3, blz. 1).

2 Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen LEGO A/S (hierna: „Lego”) en Pozitív Energiaforrás Kft. over een vermeende inbreuk door laatstgenoemde op twee Gemeenschapsmodellen waarvan Lego de houder is.

Toepasselijke bepalingen

3 Verordening nr. 6/2002 is gewijzigd bij verordening (EU) 2024/2822 van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2024 (PB L, 2024/2822). Gelet op de datum van de aan het hoofdgeding ten grondslag liggende feiten, moet de onderhavige prejudiciële verwijzing evenwel worden onderzocht in het licht van de oorspronkelijke versie van verordening nr. 6/2002.

4 De overwegingen 7, 10, 11 en 14 van verordening nr. 6/2002 luiden als volgt:

„(7) Een betere bescherming van industriële vormgeving bevordert niet alleen de bijdrage van individuele ontwerpers aan de vooraanstaande rol van de Gemeenschap op dit gebied, maar moedigt [...] ook innovatie, ontwikkeling van nieuwe voortbrengselen en investering in de productie ervan aan.

[...]

(10) De technologische innovatie mag niet worden gehinderd door modelbescherming te bieden aan kenmerken die uitsluitend door een technische functie worden bepaald. Hieruit mag niet worden afgeleid dat een model esthetische waarde moet bezitten. Evenmin mag de interoperabiliteit van voortbrengselen van verschillend fabricaat [...] worden gehinderd door de bescherming uit te breiden tot de vormgeving van mechanische samenvoegingen of verbindingen. Bijgevolg mag met kenmerken van een model die om deze redenen van bescherming worden uitgesloten, geen rekening worden gehouden bij het beoordelen of andere kenmerken van het model aan de voorwaarden voor bescherming voldoen.

(11) Voorzieningen voor mechanische samenvoeging of verbinding bij modulaire voortbrengselen kunnen daarentegen een belangrijk aspect van het innoverend karakter van die voortbrengselen en een belangrijk verkoopargument vormen en moeten bijgevolg voor bescherming in aanmerking kunnen komen.

[...]

(14) Het criterium voor de beoordeling van het eigen karakter van een model moet het duidelijke verschil zijn tussen de algemene indruk die wordt gewekt bij een geïnformeerde gebruiker die het model bekijkt, en die welke bij hem wordt gewekt door het vormgevingserfgoed, met inachtneming van de aard van het voortbrengsel waarop het model wordt toegepast of waarin het is verwerkt en in het bijzonder van de bedrijfstak waarmee het verbonden is en de mate van vrijheid van de ontwerper bij de ontwikkeling van het model."

5 Artikel 3 van deze verordening, met als opschrift „Definities", luidt:

„In deze verordening wordt verstaan onder:

a) ‚model': de verschijningsvorm van een voortbrengsel of een deel ervan, die wordt afgeleid uit de kenmerken van met name de lijnen, de omtrek, de kleuren, de vorm, de textuur en/of de materialen van het voortbrengsel zelf en/of de versiering ervan;

b) ‚voortbrengsel': elk op industriële of ambachtelijke wijze vervaardigd voorwerp, met inbegrip van onder meer onderdelen die zijn bestemd om tot een samengesteld voortbrengsel te worden samengevoegd, verpakkingen, uitvoering, grafische symbolen en typografische lettertypen, doch niet computerprogramma's;

c) ‚samengesteld voortbrengsel': een voortbrengsel dat bestaat uit meerdere onderdelen die vervangen kunnen worden, zodat het voortbrengsel uit elkaar gehaald en weer in elkaar gezet kan worden."

6 Artikel 4, lid 1, van deze verordening bepaalt:

„Een model wordt als Gemeenschapsmodel beschermd voor zover het nieuw is en een eigen karakter heeft."

7 Artikel 5 („Nieuwheid") van deze verordening luidt als volgt:

„1. Een model wordt als nieuw beschouwd, indien geen identiek model voor het publiek beschikbaar is gesteld:

a) bij een niet-ingeschreven Gemeenschapsmodel, vóór de datum waarop het model waarvoor bescherming wordt aangevraagd voor het eerst voor het publiek beschikbaar is gesteld;

b) bij een ingeschreven Gemeenschapsmodel, vóór de datum van indiening van de aanvrage om inschrijving van het model waarvoor bescherming wordt gevraagd of, wanneer aanspraak op voorrang wordt gemaakt, vóór de datum van voorrang.

2. Modellen worden geacht identiek te zijn, indien de kenmerken ervan slechts in onbelangrijke details verschillen."

8 In artikel 6 van verordening nr. 6/2002 met als opschrift „Eigen karakter", is bepaald:

„1. Een model wordt geacht een eigen karakter te hebben, indien de algemene indruk die het bij de geïnformeerde gebruiker wekt, verschilt van de algemene indruk die bij die gebruiker wordt gewekt door modellen die voor het publiek beschikbaar zijn gesteld:

a) bij een niet-ingeschreven Gemeenschapsmodel, vóór de datum waarop het model waarvoor bescherming wordt aangevraagd voor het eerst voor het publiek beschikbaar is gesteld;

b) bij een ingeschreven Gemeenschapsmodel, vóór de datum van indiening van de aanvrage om inschrijving of, wanneer aanspraak op voorrang wordt gemaakt, vóór de datum van voorrang.

2. Bij de beoordeling van het eigen karakter wordt rekening gehouden met de mate van vrijheid van de ontwerper bij de ontwikkeling van het model."

9 Artikel 8 van deze verordening heeft als opschrift „Modellen die bepaald zijn door hun technische functie en modellen van verbindingen" en is als volgt geformuleerd:

„1. Een recht op een Gemeenschapsmodel geldt niet voor de uiterlijke kenmerken van een voortbrengsel die uitsluitend door de technische functie worden bepaald.

2. Een Gemeenschapsmodel geldt niet voor de uiterlijke kenmerken van een voortbrengsel die noodzakelijkerwijs in precies dezelfde vorm en afmetingen gereproduceerd moeten worden om het voortbrengsel waarin het model verwerkt is of waarop het toegepast is, mechanisch met een ander voortbrengsel te kunnen verbinden of om het in, rond of tegen een ander voortbrengsel te kunnen plaatsen, zodat elk van beide voortbrengselen zijn functie kan vervullen.

3. In afwijking van lid 2 kan een model dat tot doel heeft binnen een modulair systeem de meervoudige samenvoeging of verbinding van onderling verwisselbare voortbrengselen mogelijk te maken, onder de in de artikelen 5 en 6 gestelde voorwaarden als Gemeenschapsmodel worden beschermd."

10 Artikel 10 van die verordening, met als opschrift „Draagwijdte van de bescherming", luidt:

„1. De door een Gemeenschapsmodel verleende bescherming omvat elk model dat bij de geïnformeerde gebruiker geen andere algemene indruk wekt.

2. Bij het beoordelen van de draagwijdte van de bescherming wordt rekening gehouden met de mate van vrijheid van de ontwerper bij de ontwikkeling van het model."

11 Artikel 19 van deze verordening draagt het opschrift „Aan het Gemeenschapsmodel verbonden rechten" en bepaalt in lid 1:

„Een ingeschreven Gemeenschapsmodel verleent aan de houder ervan het uitsluitende recht om het te gebruiken en om derden aan wie hij daartoe geen toestemming heeft gegeven, te beletten het te gebruiken. Onder dit gebruik wordt met name verstaan het vervaardigen, aanbieden, in de handel brengen, invoeren, uitvoeren of gebruiken van een voortbrengsel waarin het model is verwerkt of waarop het is toegepast, alsmede het voor deze doeleinden in voorraad hebben van dat voortbrengsel."

12 Artikel 89 van verordening nr. 6/2002, met het opschrift „Sancties terzake van inbreuken”, is als volgt verwoord:

„1. Wanneer een rechtbank voor het Gemeenschapsmodel in een procedure betreffende een inbreuk of dreigende inbreuk van oordeel is dat de gedaagde inbreuk op een Gemeenschapsmodel heeft gemaakt of heeft gedreigd te maken, gelast zij, tenzij er bijzondere redenen zijn om dit niet te doen, de volgende maatregelen:

a) een verbod aan de gedaagde de handelingen te verrichten die inbreuk hebben gemaakt of zouden maken op het Gemeenschapsmodel;

b) inbeslagname van de inbreukmakende voortbrengselen;

c) inbeslagname van de materialen en gereedschappen die voornamelijk worden gebruikt voor de vervaardiging van de inbreukmakende voortbrengselen, indien de eigenaar ervan op de hoogte is van het doel waarvoor deze materialen en gereedschappen worden gebruikt of indien dit doel duidelijk uit de omstandigheden blijkt;

d) oplegging van andere passende sancties waarin wordt voorzien in het recht, met inbegrip van het internationaal privaatrecht, van de lidstaat waar de handelingen die inbreuk maken of dreigen te maken, zijn verricht.

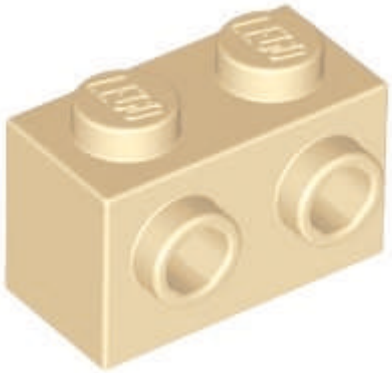
2. De rechtbank voor het Gemeenschapsmodel treft tevens maatregelen overeenkomstig het nationale recht om de in de lid 1 genoemde bevelen te doen naleven.”

Hoofdgeding en prejudiciële vragen

13 Lego is de houder van met voorrangsdatum 22 november 2011 ingeschreven gemeenschapsmodel nr. 001950981-0001, dat betrekking heeft op een verbindingsonderdeel voor een bouwspel. Dit verbindingsonderdeel bestaat uit een naaf met verdiepte rand en twee kruisassen die loodrecht ten opzichte van elkaar op de naaf staan, waarbij de assen met de naaf verbonden zijn door middel van een cilindrische basis. Dit gemeenschapsmodel ziet er als volgt uit:

14 Zij is tevens de houder van gemeenschapsmodel nr. 002137190-0002, dat is ingeschreven met voorrangsdatum 16 november 2012 (hierna samen met het in het vorige punt bedoelde gemeenschapsmodel: „Lego-modellen”). Het betreft een modulair onderdeel van een bouwspel, in de vorm van een bouwsteen met bolle noppen aan de bovenkant, twee holtes aan de onderkant en twee holle noppen aan een zijkant. Dit Gemeenschapsmodel ziet er als volgt uit:

15 Het bouwspeelgoed waarvan deze twee elementen deel uitmaken, bestaat uit modulaire systemen waarin de verschillende kunststofbouwelementen gemakkelijk op elkaar kunnen worden aangesloten en weer kunnen worden losgemaakt, waardoor naar eigen wens bouwstructuren met verschillende vormen kunnen worden gecreëerd en gedemonteerd.

16 Pozitív Energiaforrás was voornemens onder het merk Qman in Hongarije bouwspeelgoed in te voeren dat bestaat uit modulaire kunststofelementen (hierna: „betrokken speelgoed”), waaronder een of meer van de bouwonderdelen die hieronder zijn weergegeven (hierna: „betrokken bouwonderdelen”):

17 Na een klacht van Lego heeft de Nemzeti Adó- és Vámhivatal Veszprém Megyei Adó- és Vámigazgatósága (belasting- en douanedienst van Veszprém, ressorterend onder de nationale belasting- en douanedienst, Hongarije) de inbeslagname van het betrokken speelgoed gelast en vervolgens een inbreukprocedure ingeleid tegen de bedrijfsleider van Pozitív Energiaforrás wegens verdenking van inbreuk op intellectuele-eigendomsrechten van Lego.

18 Op 22 juni 2022 heeft Lego krachtens de artikelen 10 en 89 van verordening nr. 6/2002 bij de Fővárosi Törvényszék (rechter in eerste aanleg Boedapest, Hongarije) verzocht om een voorlopige maatregel tot handhaving van die inbeslagname.

19 Deze rechter heeft dit verzoek bij beschikking afgewezen. Hij was van oordeel dat de Lego-modellen onder de bescherming van artikel 8, lid 3, van verordening nr. 6/2002 vielen en dat de vorm van de door deze modellen beschermde verbindingselementen uitsluitend door de technische functie ervan werd bepaald, zodat zij noodzakelijkerwijs in precies dezelfde vorm en afmetingen gereproduceerd moesten worden om hun functie als verbindingsstukken te vervullen in het bouwspeelgoed waarvan zij deel uitmaakten, waardoor de mate van vrijheid van de ontwerper bij de ontwikkeling van een dergelijke vorm zeer beperkt was. Daar deze rechter meende dat de „geïnformeerde gebruiker" die bij de beoordeling van de omvang van de bescherming in aanmerking moest worden genomen, de gebruiker was die dergelijke modellen bekijkt met een bijzonder scherpe blik voor de kleinste details, was hij op basis van een vergelijking tussen de ingeschreven afbeeldingen van de Lego-modellen en de fotografische afbeeldingen van de betrokken bouwonderdelen van oordeel dat deze onderdelen bij de geïnformeerde gebruiker een andere algemene indruk wekten dan die welke door de Lego-modellen werd gewekt.

20 Wat het in punt 13 van dit arrest bedoelde gemeenschapsmodel nr. 001950981-0001 betreft, is in die beschikking vastgesteld dat de verschillen tussen de cilindrische bases, de verbindingsvlakken, de vorm van de kruizen en bepaalde lijnen tot verschillen leidden in de algemene indruk die bij de geïnformeerde gebruiker wordt gewekt. Wat het in punt 14 van dit arrest bedoelde gemeenschapsmodel nr. 002137190-0002 betreft, werd vastgesteld dat de door Pozitív Energiaforrás ingevoerde bouwstenen, met de gebogen achterwand en de afgeronde vormen ervan in plaats van de rechte hoeken van de Legostenen, bij de geïnformeerde gebruiker eveneens een andere algemene indruk wekten.

21 De Fővárosi Ítélőtábla (rechter in tweede aanleg Boedapest, Hongarije), waarbij Lego hoger beroep had ingesteld, heeft die beschikking gewijzigd en de inbeslagname van het betrokken speelgoed gelast op grond dat de Lego-modellen bij de geïnformeerde gebruiker geen andere algemene indruk wekten dan de betrokken bouwonderdelen.

22 Deze beslissing is bevestigd door de Kúria (hoogste rechterlijke instantie, Hongarije), waarbij Pozitív Energiaforrás cassatieberoep had ingesteld. Met name in het licht van de rechtspraak van het Hof heeft deze rechter geoordeeld dat, anders dan de rechter in eerste aanleg had geoordeeld, van de geïnformeerde gebruiker die in aanmerking moet worden genomen bij de beoordeling van de draagwijdte van de door de Lego-modellen verleende bescherming, geen zodanig concentratieniveau kan worden verwacht dat daarbij een nauwkeurige observatie met aandacht voor de kleinste details van de conflicterende voortbrengselen vereist is. Bijgevolg heeft de Kúria geoordeeld dat de betrokken bouwonderdelen bij de geïnformeerde gebruiker geen andere algemene indruk wekten dan de Lego-modellen, aangezien zij wegens hun omvang of ontwerp geen significante verschillen vertoonden.

23 Lego heeft vervolgens bij de Fővárosi Törvényszék, de verwijzende rechter, een vordering wegens inbreuk ingesteld tegen Pozitív Energiaforrás.

24 Volgens de verwijzende rechter vallen de Lego-modellen onder de uitzondering van artikel 8, lid 3, van verordening nr. 6/2002, aangezien zij tot doel hebben binnen een modulair systeem de meervoudige samenvoeging of verbindingen van onderling verwisselbare voortbrengselen mogelijk te maken.

25 Volgens deze rechter maakt artikel 8, lid 3, van verordening nr. 6/2002 het immers mogelijk om bescherming te verlenen als gemeenschapsmodel aan de uiterlijke kenmerken van een voortbrengsel die uitsluitend door de technische functie ervan worden bepaald, en om aan de houder van een dergelijk model rechten te waarborgen die gelijkwaardig zijn aan die welke normaliter door een octrooi worden verleend. Een dergelijke situatie zou er echter toe kunnen leiden dat deze houder, door zich te baseren op opeenvolgende gemeenschapsmodellen die zijn verkregen na het verstrijken van het octrooi dat zijn product beschermt, erin slaagt concurrenten te beletten een voortbrengsel aan te bieden dat bepaalde functionele kenmerken van zijn voortbrengsel bevat, of de mogelijke technische oplossingen te beperken. Dat is overigens het geval met Lego, die zich in het hoofdgeding beroept op de bij wijze van uitzondering verkregen bescherming voor modellen die worden beschermd door vervallen octrooien en die zijn ontwikkeld door routinematige technische ontwerpwerkzaamheden, om zich te verzetten tegen de invoer van het betrokken speelgoed op grond dat het onderdelen bevat ten aanzien waarvan de Fővárosi Ítélőtábla en de Kúria hebben geoordeeld dat zij bij de geïnformeerde gebruiker geen andere algemene indruk wekken dan de Lego-modellen.

26 De verwijzende rechter vraagt zich af welke vaardigheden de in artikel 10 van verordening nr. 6/2002 bedoelde „geïnformeerde gebruiker” moet worden geacht te bezitten wanneer de algemene indruk die dergelijke modellen bij hem wekken moet worden beoordeeld. In het bijzonder wenst hij te vernemen of de draagwijdte van dit begrip, zoals deze met name voortvloeit uit het arrest van 20 oktober 2011, PepsiCo/Grupo Promer Mon Graphic (C-281/10 P, EU:C:2011:679), te weten een gebruiker die geen deskundige of vakman is die in staat is in detail de minieme verschillen die mogelijkerwijs tussen de conflicterende modellen bestaan, te onderscheiden, kan worden toegepast in de context van artikel 8, lid 3, van verordening nr. 6/2002. Volgens deze rechter kan niet worden uitgesloten dat een dergelijke gebruiker, gelet op het feit dat de door artikel 8, lid 3, van verordening nr. 6/2002 verleende bescherming een uitzondering vormt, moet worden beschouwd als iemand die over technische kennis en observatie- en analysecapaciteiten beschikt die vergelijkbaar zijn met die welke in het octrooirecht gelden wanneer de inventieve aard van een activiteit moet worden beoordeeld.

27 In dit verband is de verwijzende rechter van mening dat indien het begrip „geïnformeerde gebruiker” in de zin van artikel 8, lid 3, van verordening nr. 6/2002 niet zou moeten worden gedefinieerd aan de hand van met name het vermogen van een dergelijke gebruiker om, gelet op zijn technische deskundigheid, in detail de conflicterende modellen waar te nemen en de minieme verschillen te ontwaren die eventueel tussen deze modellen bestaan, dit ertoe zou kunnen leiden dat ervan uit wordt gegaan dat dergelijke verschillen niet kunnen worden ontwaard in het kader van een algemene perceptie van deze modellen, zodat de gemeenschapsmodellen die deze modellen beschermen de facto onontkoombaar worden.

28 De verwijzende rechter vraagt zich ook af wat de draagwijdte is van het begrip „algemene indruk” die bij de geïnformeerde gebruiker wordt gewekt door het model waarvan de kenmerken uitsluitend door de technische functie ervan worden bepaald en geen enkel element met een zuiver esthetische functie bevatten. In dit verband is hij van mening dat het visuele effect van een dergelijk model van ondergeschikt belang is ten opzichte van de functionele kenmerken ervan. De gelijkenissen en verschillen tussen dergelijke modellen kunnen immers niet worden ontwaard

door observatie en door concepten te hanteren die tot de visuele indruk behoren, maar door een analyse en een redenering uit technisch oogpunt. Derhalve zou kunnen worden overwogen om het begrip „algemene indruk" uit te breiden teneinde daaronder niet alleen de visuele perceptie van de verschijningsvorm van het model maar ook de technische opvatting van de vakman te laten vallen.

29 Daarnaast betreft het verzoek om een prejudiciële beslissing de uitlegging van artikel 89, lid 1, van verordening nr. 6/2002 en meer in het bijzonder de strekking van het begrip „bijzondere redenen" op grond waarvan een rechtbank voor het gemeenschapsmodel er in voorkomend geval van kan afzien om een van de in die bepaling bedoelde maatregelen te gelasten.

30 In de context van de bij hem aanhangige zaak vraagt de verwijzende rechter zich aldus af of hij, mocht hij tot de vaststelling komen dat Pozitív Energiaforrás inbreuk heeft gemaakt op de Lego-modellen, kan beslissen om de vordering van de houder van het model slechts in beperkte mate toe te wijzen of zelfs af te wijzen gelet op, ten eerste, het feit dat het slechts om een gedeeltelijk inbreuk gaat, aangezien deze geen betrekking heeft op het gehele betrokken speelgoed, maar uitsluitend op de betrokken bouwonderdelen, die dat speelgoed slechts in geringe hoeveelheden bevat, en, ten tweede, de doelstelling om het ontstaan van onnodige belemmeringen voor het legitieme handelsverkeer te voorkomen.

31 Daarop heeft de Fővárosi Törvényszék de behandeling van de zaak geschorst en het Hof verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vragen:

„1) Verdraagt het zich in een geval als dat in het hoofdgeding – waarin een houder van een Gemeenschapsmodel zich op een uit hoofde van artikel 8, lid 3, van [verordening nr. 6/2002] beschermd model beroept ten aanzien van een of meer bouwstenen van een bouwspel van de gedaagde die net als de bouwstenen in het model van de eiser bedoeld zijn om samenvoeging mogelijk te maken – met het Unierecht dat de rechterlijke instanties, bij het – in de zin van artikel 10 van de verordening – beoordelen van de draagwijdte van de bescherming van het model van de eiser:

– uitgaan van een geïnformeerde gebruiker die, waar het gaat om de functie van het model en de functie van het voortbrengsel, over de technische kennis beschikt die van een vakman mag worden verwacht;

– een geïnformeerde gebruiker beschouwen als iemand die het model van de eiser en het voortbrengsel van de gedaagde vergelijkt door middel van een grondig, technisch en methodisch onderzoek, en

– aannemen dat deze geïnformeerde gebruiker zijn algemene indruk van het model en van het voortbrengsel voornamelijk vanuit technisch oogpunt vormt?

2) Indien in het hierboven beschreven geval de door het model van de eiser verleende bescherming zich uitstrekt tot een of enkele bouwstenen van het bouwspeelgoed van de gedaagde, maar het slechts om een gering aantal gaat in verhouding tot het totale aantal, verdraagt het zich dan met het Unierecht dat de rechter de vordering om de verdere invoer van het bouwspeelgoed in het land te verbieden kan afwijzen na rekening te hebben gehouden met het feit dat het om een gedeeltelijke inbreuk gaat, met de beperkte ernst en omvang daarvan ten opzichte van de waar in haar geheel en met het belang dat bestaat bij de

onbelemmerde handel in een grotendeels niet ter discussie staand bouwspel, welke redenen worden aangemerkt als ‚bijzondere redenen' in de zin van artikel 89, lid 1, van de verordening?"

Beantwoording van de prejudiciële vragen

Ontvankelijkheid

32 Lego betoogt dat de twee prejudiciële vragen niet-ontvankelijk kunnen worden verklaard, aangezien de in het verzoek om een prejudiciële beslissing voorgestelde uitlegging van verordening nr. 6/2002 niet alleen berust op schending van de relevante bepalingen van deze verordening en van de daaraan ten grondslag liggende beginselen, maar ook op schending van de vaste rechtspraak van het Hof.

33 In dit verband moet eraan worden herinnerd dat het in het kader van de bij artikel 267 VWEU ingestelde procedure uitsluitend een zaak is van de nationale rechter aan wie het geschil is voorgelegd en die de verantwoordelijkheid draagt voor de te geven rechterlijke beslissing, om, gelet op de bijzonderheden van het geval, zowel de noodzaak van een prejudiciële beslissing voor het wijzen van zijn vonnis te beoordelen, als de relevantie van de vragen die hij aan het Hof voorlegt. Wanneer de vragen betrekking hebben op de uitlegging van Unierecht, is het Hof derhalve in beginsel verplicht daarop te antwoorden. Op vragen betreffende het Unierecht rust bijgevolg een vermoeden van relevantie. Het Hof kan een verzoek van een nationale rechter dan ook enkel afwijzen wanneer duidelijk blijkt dat de gevraagde uitlegging van het Unierecht geen verband houdt met een reëel geschil of met het voorwerp van het hoofdgeding, het vraagstuk van hypothetische aard is, of wanneer het Hof niet beschikt over de feitelijke en juridische gegevens die noodzakelijk zijn om een zinvol antwoord te geven op de gestelde vragen (arrest van 29 juli 2024, LivaNova, C-713/22, EU:C:2024:642, punt 53 en aldaar aangehaalde rechtspraak).

34 In casu moet de verwijzende rechter, bij wie een vordering wegens inbreuk aanhangig is gemaakt, met het oog op de beoordeling van de gegrondheid van die vordering de draagwijdte bepalen van de bescherming die de houder van de in artikel 8, lid 3, van verordening nr. 6/2002 bedoelde modellen geniet en, in voorkomend geval, de marge waarover hij beschikt met betrekking tot de sancties waarin deze verordening voorziet, mocht een inbreuk worden vastgesteld. Daartoe vraagt deze rechter zich af hoe artikel 8, lid 3, artikel 10 en artikel 89, lid 1, van die verordening moeten worden uitgelegd.

35 Bijgevolg blijkt niet dat de bepalingen van het Unierecht waarvan de verwijzende rechter om uitlegging verzoekt, geen verband houden met het voorwerp van het hoofdgeding of dat de door die vragen opgeworpen kwesties niet relevant zijn voor de beslechting van dat geding.

36 In die omstandigheden heeft het bezwaar dat de verwijzende rechter de strekking van het Unierecht heeft miskend, geen betrekking op de ontvankelijkheid van het verzoek om een prejudiciële beslissing, maar is het onlosmakelijk verbonden met het antwoord dat op de gestelde vragen moet worden gegeven en kan het bijgevolg niet tot niet-ontvankelijkheid van deze vragen leiden (zie naar analogie arresten van 28 juni 1984, Moser, 180/83, EU:C:1984:233, punt 10, en 15 juli 2021, Latvijas dzelzceļš (Spoordienstvoorzieningen), C-60/20, EU:C:2021:610, punt 27).

37 Dientengevolge zijn de vragen ontvankelijk.

Ten gronde

Eerste vraag

38 Met zijn eerste vraag wenst de verwijzende rechter in wezen te vernemen of artikel 10 van verordening nr. 6/2002 aldus moet worden uitgelegd dat de draagwijdte van de door een gemeenschapsmodel krachtens artikel 8, lid 3, van deze verordening verleende bescherming moet worden beoordeeld op basis van de perceptie van een geïnformeerde gebruiker die, aangezien hij over technische kennis beschikt die vergelijkbaar is met die welke van een vakman kan worden verwacht, het betrokken model tot in de kleinste details onderzoekt en wiens algemene indruk hoofdzakelijk op overwegingen van technische aard berust.

39 In dit verband moet er vooraf aan worden herinnerd dat een model in artikel 3, onder a), van verordening nr. 6/2002 wordt gedefinieerd als „de verschijningsvorm van een voortbrengsel of een deel ervan, die wordt afgeleid uit de kenmerken van met name de lijnen, de omtrek, de kleuren, de vorm, de textuur en/of de materialen van het voortbrengsel zelf en/of de versiering ervan”. Hieruit volgt dat in de regeling waarin deze verordening voorziet de verschijningsvorm het doorslaggevende element is (arresten van 21 september 2017, Easy Sanitary Solutions en EUIPO/Group Nivelles, C-361/15 P en C-405/15 P, EU:C:2017:720, punt 62, en 2 maart 2023, Papierfabriek Doetinchem, C-684/21, EU:C:2023:141, punt 19).

40 Volgens artikel 10 van verordening nr. 6/2002 omvat het in artikel 19 ervan bedoelde uitsluitende recht dat door een gemeenschapsmodel wordt verleend, elk model dat bij de „geïnformeerde gebruiker” geen andere „algemene indruk” wekt dan die welke dit gemeenschapsmodel wekt. Bij het beoordelen van de draagwijdte van de bescherming wordt rekening gehouden met de „mate van vrijheid van de ontwerper bij de ontwikkeling van het model”.

41 In artikel 8 van verordening nr. 6/2002 worden van deze bescherming uitgesloten de uiterlijke kenmerken die uitsluitend door de technische functie van het voortbrengsel worden bepaald (lid 1) en de uiterlijke kenmerken die noodzakelijkerwijs in precies dezelfde vorm en afmetingen gereproduceerd moeten worden om het voortbrengsel waarin het model verwerkt is of waarop het toegepast is, mechanisch met een ander voortbrengsel te kunnen verbinden of om het in, rond of tegen een ander voortbrengsel te kunnen plaatsen, zodat elk van beide voortbrengselen zijn functie kan vervullen (lid 2).

42 Overeenkomstig artikel 8, lid 3, van verordening nr. 6/2002 wordt evenwel in afwijking van artikel 8, lid 2, van deze verordening een model dat tot doel heeft binnen een modulair systeem de meervoudige samenvoeging of verbinding van onderling verwisselbare voortbrengselen mogelijk te maken, beschermd op voorwaarde dat het voldoet aan de in de artikelen 5 en 6 van deze verordening gestelde vereisten inzake nieuwheid en eigen karakter.

43 De verwijzende rechter wenst te vernemen of de uitlegging, zoals deze voortvloeit uit de rechtspraak van het Hof, van het begrip „geïnformeerde gebruiker”, dat is gebruikt in artikel 10 van verordening nr. 6/2002 en in deze verordening niet is gedefinieerd, van toepassing is bij de beoordeling van de draagwijdte van de bescherming die geldt voor onder artikel 8, lid 3, van deze verordening vallende gemeenschapsmodellen, dan wel of het van een geïnformeerde gebruiker te verwachten aandachtsniveau ten opzichte van dit soort modellen vergelijkbaar moet zijn met het aandachtsniveau dat van een vakman kan worden verwacht.

44 Volgens die rechter is de mate van vrijheid van de ontwerper in het geval van de in laatstgenoemde bepaling bedoelde modellen zeer gering. Bijgevolg is het volgens hem gerechtvaardigd om uit te gaan van een „geïnformeerde gebruiker” die in staat is om de modellen die beschermd kunnen zijn, tot in de kleinste details te onderzoeken. Bovendien moet het begrip „algemene indruk” volgens de verwijzende rechter in een dergelijk geval niet alleen de visuele perceptie, bij een dergelijke gebruiker, van de verschijningsvorm van die modellen omvatten, maar ook zijn technische opvatting als vakman over de functionele kenmerken ervan.

45 In dit verband zij eraan herinnerd dat uit de bewoordingen zelf van artikel 10 van verordening nr. 6/2002 blijkt dat de door een gemeenschapsmodel verleende bescherming zich uitstrekt tot elk model dat bij de „geïnformeerde gebruiker” geen „andere algemene indruk” wekt, en dat bij het beoordelen van de draagwijdte van de bescherming rekening moet worden gehouden met de „mate van vrijheid van de ontwerper”.

46 In deze bepaling worden modellen als bedoeld in artikel 8, lid 3, van deze verordening, welke bepaling specifiek betrekking heeft op modulaire systemen, waaronder bouwspeelgoed, niet uitgesloten van haar werkingssfeer. Bijgevolg is artikel 10 van deze verordening van toepassing op een geval als aan de orde in het hoofdgeding, waarin de houder van in artikel 8, lid 3, bedoelde gemeenschapsmodellen een inbreukvordering instelt tegen een derde opdat het deze derde wordt verboden modellen te gebruiken die volgens deze houder bij de geïnformeerde gebruiker geen andere algemene visuele indruk wekken.

47 Wat ten eerste de „algemene indruk” betreft als bedoeld in artikel 10 van verordening nr. 6/2002, alsook in artikel 6 van deze verordening, waarnaar artikel 8, lid 3, ervan uitdrukkelijk verwijst, moet worden opgemerkt dat deze indruk bestaat in de visuele perceptie, bij de geïnformeerde gebruiker, van de verschijningsvorm van het betrokken voortbrengsel, die daaraan met name wordt gegeven door de in artikel 3, onder a), van die verordening opgesomde kenmerken.

48 Wat ten tweede het begrip „geïnformeerde gebruiker” betreft, dat eveneens in de artikelen 6 en 10 van verordening nr. 6/2002 voorkomt en, zoals de advocaat-generaal in punt 21 van zijn conclusie heeft opgemerkt, voor deze twee bepalingen op dezelfde wijze moet worden uitgelegd, is het vaste rechtspraak dat de draagwijdte van dit begrip ligt tussen het – op het gebied van het merkenrecht gehanteerde – begrip „gemiddelde consument”, van wie geen enkele specifieke kennis wordt verwacht en die de conflicterende merken in de regel niet rechtstreeks vergelijkt, en het begrip „vakman”, een deskundige met grondige technische deskundigheid. Het begrip „geïnformeerde gebruiker” duidt derhalve op een gebruiker die niet slechts gemiddeld, maar in hoge mate aandachtig is, hetzij door zijn persoonlijke ervaring, hetzij door zijn uitgebreide kennis van de betrokken sector. Het bijvoeglijk naamwoord „geïnformeerde” betekent dat de gebruiker, zonder een ontwerper of een technisch deskundige te zijn, verschillende in de betrokken sector bestaande modellen kent, een zekere kennis bezit met betrekking tot de elementen die deze modellen over het algemeen bevatten, en door zijn belangstelling voor de betrokken voortbrengselen blijk geeft van een vrij hoog aandachtsniveau bij gebruik ervan (zie in die zin arresten van 20 oktober 2011, PepsiCo/Grupo Promer Mon Graphic, C-281/10 P, EU:C:2011:679, punten 53 en 59, en 21 september 2017, Easy Sanitary Solutions en EUIPO/Group Nivelles, C-361/15 P en C-405/15 P, EU:C:2017:720, punten 124 en 125).

49 Niets in de bewoordingen of de context van verordening nr. 6/2002 wijst erop dat dit begrip „geïnformeerde gebruiker” anders zou moeten worden uitgelegd wanneer de door een gemeenschapsmodel verleende bescherming onder artikel 8, lid 3, van deze verordening valt.

50 Het is juist dat het aandachtsniveau van een dergelijke gebruiker, dat hoe dan ook relatief hoog is, kan variëren naargelang van de betrokken sector (zie naar analogie, wat het merkenrecht betreft, arrest van 14 november 2024, Compass Banca, C-646/22, EU:C:2024:957, punt 55), ook wanneer het gaat om modellen die onder artikel 8, lid 3, van deze verordening vallen. Bijgevolg kan niet worden uitgesloten dat in deze laatste situatie rekening moet worden gehouden met een aandachtsniveau dat of waakzaamheid die is aangepast aan de betrokken sector. Zelfs in een dergelijke situatie hoeft echter niet te worden uitgegaan van de perceptie van een gebruiker die in de betrokken sector deskundig is en, net als de vakman, over grondige technische vaardigheden beschikt, en hoeft evenmin te worden aangenomen dat de algemene indruk die bij deze gebruiker wordt gewekt, hoofdzakelijk zou moeten voortvloeien uit een technische opvatting.

51 Ten derde moet volgens artikel 10, lid 2, van verordening nr. 6/2002 de „mate van vrijheid van de ontwerper bij de ontwikkeling van het model” in aanmerking worden genomen bij het beoordelen, op basis van de in lid 1 van dit artikel gebruikte begrippen „geïnformeerde gebruiker” en „algemene indruk”, van de draagwijdte van de door een gemeenschapsmodel verleende bescherming.

52 Zoals de advocaat-generaal in de punten 36 en 37 van zijn conclusie heeft beklemtoond, hoe kleiner de vrijheid van de ontwerper is bij de ontwikkeling van een model, des te groter de kans is dat de kleine verschillen tussen de conflicterende modellen bij de geïnformeerde gebruiker een andere algemene indruk wekken. Omgekeerd geldt dat hoe groter de vrijheid van de ontwerper is bij de ontwikkeling van een model, des te geringer de kans is dat kleine verschillen tussen de conflicterende modellen bij de geïnformeerde gebruiker een andere algemene indruk wekken. Wanneer de vrijheid van de ontwerper wordt beperkt door een groot aantal uiterlijke kenmerken van het betrokken voortbrengsel of van het betrokken gedeelte ervan die uitsluitend worden bepaald door de technische functie van dat voortbrengsel of dit gedeelte van een voortbrengsel, kan de aanwezigheid van kleine verschillen tussen de conflicterende modellen dus volstaan om bij de geïnformeerde gebruiker een andere algemene indruk te wekken.

53 Net als de begrippen „algemene indruk” en „geïnformeerde gebruiker”, die in de punten 47 en 48 van het onderhavige arrest in herinnering zijn gebracht, is het begrip „mate van vrijheid van de ontwerper bij de ontwikkeling van het model”, zoals uitgelegd in punt 52 van dit arrest, van toepassing ingeval de houder van onder artikel 8, lid 3, van verordening nr. 6/2002 vallende gemeenschapsmodellen een vordering wegens inbreuk indient.

54 Het nuttig effect van artikel 8, lid 3, van verordening nr. 6/2002 impliceert echter dat, anders dan de in artikel 8, lid 2, van deze verordening bedoelde uiterlijke kenmerken, de in dat lid 3 bedoelde uiterlijke kenmerken die verbindingen mogelijk maken, wel in aanmerking moeten worden genomen bij de beoordeling van de visuele „algemene indruk” in de zin van artikel 10 van deze verordening. De aanwezigheid van door artikel 8, lid 3, van deze verordening beschermde verbindingselementen in het betrokken gemeenschapsmodel kan dus tegen de vaststelling pleiten dat er een andere visuele algemene indruk wordt gewekt in de zin van dat artikel 10, zodat bij gebreke van voldoende significante verschillen in de algemene verschijningsvorm van de conflicterende modellen, het bestaan van aansluitpunten met dezelfde vorm en afmetingen, voor de samenvoeging of verbinding van onderling verwisselbare voortbrengselen binnen een modulair systeem, een dergelijke vaststelling kan uitsluiten.

55 Voor deze uitlegging van de draagwijdte van de bescherming in geval van een gemeenschapsmodel dat onder artikel 8, lid 3, van verordening nr. 6/2002 valt, is steun te vinden in het doel van deze verordening, dat er volgens overweging 7 ervan met name in bestaat innovatie en ontwikkeling van nieuwe voortbrengselen aan te moedigen.

56 In dit verband blijkt ten eerste uit overweging 11 van die verordening dat de Uniewetgever, na te hebben geconstateerd dat voorzieningen voor mechanische samenvoeging of verbinding bij modulaire voortbrengselen een belangrijk aspect van het innoverend karakter van die voortbrengselen en een belangrijk verkoopargument kunnen vormen, deze voorzieningen, mits aan de voorwaarden inzake nieuwheid en eigen karakter is voldaan, in aanmerking heeft willen laten komen voor de bescherming die verordening nr. 6/2002 aan modellen verleent.

57 Ten tweede vormt deze in overweging 11 en in artikel 8, lid 3, van die verordening tot uitdrukking gebrachte wil van de Uniewetgever om een betere bescherming te verlenen aan de marktdeelnemer die een nieuwe verschijningsvorm van samenvoegings- of verbindingselementen binnen een modulair systeem heeft gecreëerd, geen beperking van de in de eerste volzin van overweging 10 van die verordening en in artikel 8, lid 1, ervan tot uitdrukking gebrachte even belangrijke wil van deze wetgever om elke andere marktdeelnemer toe te staan om ook te innoveren door op zijn beurt een nieuwe verschijningsvorm te creëren van dergelijke samenvoegings- of verbindingselementen die niet dezelfde vormen en afmetingen op de aansluitpunten hebben en bepaalde kenmerken vertonen die bij de geïnformeerde gebruiker een andere algemene indruk wekken.

58 Gelet op een en ander dient op de eerste vraag te worden geantwoord dat artikel 10 van verordening nr. 6/2002 aldus moet worden uitgelegd dat de draagwijdte van de bescherming van een model uit hoofde van artikel 8, lid 3, van deze verordening moet worden beoordeeld aan de hand van de algemene visuele indruk die dit model wekt bij een geïnformeerde gebruiker die, zonder een ontwerper of een technisch deskundige te zijn, verschillende in de betrokken sector bestaande modellen kent, een zekere mate van kennis bezit met betrekking tot de elementen die deze modellen over het algemeen bevatten, en door zijn belangstelling voor de betrokken voortbrengselen blijk geeft van een relatief hoog aandachtsniveau wanneer hij deze gebruikt als onderdelen van het modulaire systeem waarvan zij deel uitmaken, en niet bij een gebruiker die, aangezien hij over technische kennis beschikt die vergelijkbaar is met die welke van een vakman kan worden verwacht, het betrokken model tot in de kleinste details onderzoekt en wiens algemene indruk hoofdzakelijk op technische overwegingen berust.

Tweede vraag

59 Met zijn tweede vraag wenst de verwijzende rechter in wezen te vernemen of artikel 89, lid 1, van verordening nr. 6/2002 aldus moet worden uitgelegd dat de omstandigheid dat een inbreuk betrekking heeft op slechts enkele elementen van een modulair systeem die kwantitatief weinig talrijk zijn in verhouding tot het totale aantal onderdelen in dit systeem, valt onder het begrip „bijzondere redenen” in de zin van deze bepaling op grond waarvan een rechtbank voor het gemeenschapsmodel ervan kan afzien om een of meer van de in die bepaling bedoelde maatregelen te gelasten.

60 Artikel 89 van verordening nr. 6/2002, betreffende de sancties die moeten worden opgelegd in geval van inbreuk of dreigende inbreuk, somt in lid 1 de soorten maatregelen op die de rechtbank voor het gemeenschapsmodel in een dergelijk geval moet gelasten. Deze bepaling preciseert evenwel dat die rechtbank deze maatregelen gelast „tenzij er bijzondere redenen zijn om dit niet te doen”.

61 Het begrip „bijzondere redenen” in de zin van artikel 89, lid 1, van verordening nr. 6/2002 moet in de rechtsorde van de Unie uniform en strikt worden uitgelegd.

62 Indien dat begrip verschillend wordt uitgelegd in de verschillende lidstaten, is het immers ten eerste mogelijk dat dezelfde omstandigheden in sommige lidstaten leiden tot een verbod op de handelingen die inbreuk hebben gemaakt of dreigden te maken, en in andere lidstaten niet, zodat de bescherming die modellen genieten niet eenvormig wordt gewaarborgd op het gehele grondgebied van de Unie (zie naar analogie arrest van 14 december 2006, Nokia, C-316/05, EU:C:2006:789, punt 27).

63 Ten tweede kan op basis van de dwingende bewoordingen van artikel 89, lid 1, van verordening nr. 6/2002 worden gesteld dat het begrip „bijzondere redenen” een afwijking inhoudt van de verplichting van de rechter om de in deze bepaling bedoelde maatregelen te gelasten. Hieruit volgt dat dit begrip strikt moet worden uitgelegd (zie naar analogie arrest van 14 december 2006, Nokia, C-316/05, EU:C:2006:789, punten 29 en 30).

64 Het Hof heeft tevens geoordeeld dat het begrip „bijzondere redenen” in de zin van artikel 89, lid 1, van verordening nr. 6/2002 ziet op feitelijke omstandigheden die eigen zijn aan een bepaald geval (arrest van 13 februari 2014, H. Gautzsch Großhandel, C-479/12, EU:C:2014:75, punt 48).

65 Dit begrip ziet dus enkel op uitzonderlijke situaties waarin de rechtbank voor het gemeenschapsmodel, in het licht van de bijzonderheden van de aan de derde verweten gedraging, met name het feit dat deze onmogelijk de hem verweten inbreuk of de dreigende inbreuk kan voortzetten, niet verplicht is een derde te verbieden dergelijke handelingen te verrichten (zie naar analogie arrest van 22 juni 2016, Nikolajeva, C-280/15, EU:C:2016:467, punt 33).

66 De omstandigheid dat een inbreuk betrekking heeft op slechts enkele elementen van een modulair systeem, zoals in casu de betrokken bouwonderdelen van het betrokken speelgoed, die kwantitatief weinig talrijk zijn in verhouding tot het totale aantal onderdelen van dat systeem, vormt als zodanig niet een dergelijke uitzonderlijke situatie op grond waarvan de nationale rechter een of meer van de in artikel 89, lid 1, van verordening nr. 6/2002 bedoelde maatregelen niet hoeft te gelasten.

67 Gelet op een en ander dient op de tweede vraag te worden geantwoord dat artikel 89, lid 1, van verordening nr. 6/2002 aldus moet worden uitgelegd dat de omstandigheid dat een inbreuk betrekking heeft op slechts enkele elementen van een modulair systeem, die kwantitatief weinig talrijk zijn in verhouding tot het totale aantal onderdelen van dit systeem, niet valt onder het begrip „bijzondere redenen” in de zin van deze bepaling op grond waarvan een rechtbank voor het gemeenschapsmodel een of meer van de in die bepaling bedoelde maatregelen niet hoeft te gelasten.

Kosten

68 Ten aanzien van de partijen in het hoofdgeding is de procedure als een aldaar gerezen incident te beschouwen, zodat de verwijzende rechter over de kosten heeft te beslissen. De door anderen wegens indiening van hun opmerkingen bij het Hof gemaakte kosten komen niet voor vergoeding in aanmerking.

Het Hof (Derde kamer) verklaart voor recht:

1) Artikel 10 van verordening (EG) nr. 6/2002 van de Raad van 12 december 2001 betreffende Gemeenschapsmodellen

moet aldus worden uitgelegd dat

de draagwijdte van de bescherming van een model uit hoofde van artikel 8, lid 3, van deze verordening moet worden beoordeeld aan de hand van de algemene visuele indruk die dit model wekt bij een geïnformeerde gebruiker die, zonder een ontwerper of een technisch deskundige te zijn, verschillende in de betrokken sector bestaande modellen kent, een zekere mate van kennis bezit met betrekking tot de elementen die deze modellen over het algemeen bevatten, en door zijn belangstelling voor de betrokken voortbrengselen blijk geeft van een vrij hoog aandachtsniveau wanneer hij deze gebruikt als onderdelen van het modulaire systeem waarvan zij deel uitmaken, en niet bij een gebruiker die, aangezien hij over technische kennis beschikt die vergelijkbaar is met die welke van een vakman kan worden verwacht, het betrokken model tot in de kleinste details onderzoekt en wiens algemene indruk hoofdzakelijk op technische overwegingen berust.

2) Artikel 89, lid 1, van verordening nr. 6/2002

moet aldus worden uitgelegd dat

de omstandigheid dat een inbreuk betrekking heeft op slechts enkele elementen van een modulair systeem, die kwantitatief weinig talrijk zijn in verhouding tot het totale aantal onderdelen van dit systeem, niet valt onder het begrip „bijzondere redenen” in de zin van deze bepaling op grond waarvan een rechtbank voor het gemeenschapsmodel een of meer van de in die bepaling bedoelde maatregelen niet hoeft te gelasten.

ondertekeningen